

บทนำ

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ประเทศที่เจริญแล้วทั้งหลายย่อมมองเห็นความสำคัญของประชาชนผู้บริโภครวมกัน ซึ่งเป็นพลเมืองของแต่ละประเทศส่วนใหญ่ อันเป็นทรัพยากรบุคคล ที่มีค่าของคนที่ควรที่จะหวงแหนและปกป้องคุ้มครองในสิทธิต่าง ๆ เพื่อจะดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นและพลังอันสำคัญของประเทศชาติ เพราะความมั่นคงและความอยู่เย็นเป็นสุขของประเทศชาติบ้านเมืองนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับพลานามัย ความเจริญมั่งคั่ง การศึกษา และความพอใจในชีวิตของประชาชนพลเมือง

สภาพปัจจุบันของสังคมไทย

๑. ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย จึงไม่เข้าใจว่าตนเองมีสิทธิที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตน ไม่เข้าใจเรื่องการบริหารโภคอย่างฉลาด ถูกโฆษณาและจงใจและถูกเอารักเอาเปรียบมาก

๒. นิยมแบบแผนการดำเนินชีวิตสืบทอดต่อกันมาโดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และค่านิยมในการบริโภคที่ผิด ๆ เช่น ขอมอดทนต่อสิ่งที่ไม่น่าจะทน ชี้แจงใจไม่กล้าต่อสู้ ไม่ชอบเปลี่ยนแปลงทั้ง ๆ ที่รู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ถูกต้อง

๓. ชาววิทยากรและองค์กรที่จะช่วยให้ข้อมูลและเผยแพร่ความรู้และปกป้องคุ้มครองประโยชน์ ให้กับผู้บริโภค

๔. มีโอกาสและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต ซึ่งมีข้อจำกัด เช่น ไม่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ให้เลือกเพียงพอ เนื่องจากอยู่ห่างไกลความเจริญทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคม การศึกษา สาธารณสุขและบริการต่าง ๆ ฯลฯ

ความเจริญด้านอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมมากมาย ซึ่งให้ทั้งคุณและโทษแก่ผู้บริโภค อาจจะโดยเจตนา หรือไม่เจตนาของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายก็ตาม ก่อให้เกิดการฉวยโอกาสในขณะที่ผู้บริโภคขาดแคลนความรู้ เป็นโอกาสให้ผู้ค้าและบุคคลบางประเภทเอารักเอาเปรียบ ซึ่งเป็นประชาชนส่วนมากของประเทศด้วยการ

ปลอมปนหรือปลอมแปลงคุณภาพอาหาร ลดปริมาณเครื่องอุปโภคและบริโภค คัดแปลง
เครื่องชั่ง ควบ วัด และฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้า เป็นการค้ำกำไรเกินควร ฯลฯ
อยู่เสมอมา

พฤติกรรมอันมิชอบของกลุ่มบุคคลใดต่อประชาชนส่วนหนึ่ง ย่อมมีผลกระทบ
กระเทือนถึงผู้ที่ยังอยู่ในความยากจน ซึ่งมีทางคุ้มครองตนเองน้อย เนื่องจากความ
ไม่รู้เท่าทัน ในอนาคตซึ่งคาดว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้า น่าเชื่อว่าสิ่งซึ่งเป็นปัญหาในเรื่อง
การเอาตัวเอาเปรียบผู้บริโภคจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงของ
สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางบ้านวัดตุลและเทคโนโลยีต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุง
ระบบการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลและการขึ้นราคาของสินค้าบางประเภท เช่น น้ำมัน
จะทำให้ผู้ผลิตและผู้ค้าต้องประสบปัญหาในด้านต้นทุนการผลิต และทำให้ต้องมีการแข่งขัน
กันมากยิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ผลิตและผู้ค้าจึงจำต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะให้สินค้า
ของตนได้รับความสนใจจากผู้บริโภค ซึ่งเป็นที่เชื่อแน่ว่าจะต้องพยายามลดต้นทุนการ
ผลิตด้วยการปลอมปน หรือปลอมแปลงคุณภาพของสินค้า ลดปริมาณสินค้า โฆษณาชวนเชื่อ
หลอกลวงประชาชนผู้บริโภค ตลอดจนขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายซึ่งคุ้มครอง
ผู้บริโภค โดยปราศจากคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เมื่อเป็นเช่นนี้
ปัญหาของผู้บริโภคจะขยายตัวออกไปตามความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม และภาวะ
ตกต่ำของเศรษฐกิจภายในประเทศ และประกอบกับผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ทราบภาวะ
ตลาดและความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้อย่าง
ถูกต้อง และทันทั่วถึง นอกจากนั้นในบางกรณีแม้จะมีกฎหมายให้คุ้มครองสิทธิของ
ผู้บริโภค โดยกำหนดคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่
ผู้บริโภคแต่ละรายจะไปฟ้องร้องดำเนินคดี กับผู้ประกอบการค้าหรือประกอบธุรกิจ
โฆษณา เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคย่อมจะเสียเวลา และค่าใช้จ่ายเป็นการไม่
คุ้มค่า และผู้บริโภคจำนวนมากไม่อยู่ในฐานะที่จะสละเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการ
ดำเนินคดีได้ และในบางกรณีก็ไม่อาจจะยับยั้งการกระทำที่จะเกิดความเสียหาย
แก่ผู้บริโภคได้ทันทั่วถึง

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความเสียหายเปรียบของผู้นับถือโลก ซึ่งต้องทนอยู่ในภาวะ
 จำยอมตลอดมา จึงได้สนับสนุนทุกวิถีทางที่จะให้ผู้นับถือโลกหลุดพ้นจากภาวะจำยอม
 ดังกล่าวโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ อย่างไรก็ตามลำพังรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวไม่
 อาจดำเนินการให้สำเร็จจุลวงไปได้โดยเร็ว จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจาก
 ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

และตัวผู้นับถือโลกเองนั้นก็มีสิทธิ์ที่จะปกป้องตนเองจากผลิตภัณฑ์หรือบริการที่
 โทษ บางคนอาจพูดว่า "เราไม่จำเป็นต้องซื้อสิ่งของที่ไม่คุ้มค่า" ... แต่บุคคล
 ชรรคชาติทั่วไปจะรู้ได้อย่างไรว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นพิษเป็นภัยต่อสุขภาพอนามัยของเขา
 หรือคุ้มค่าหรือไม่ เราไม่สามารถจะถือเอาสารเคมีไปด้วยทุกแห่ง เมื่อเราไปซื้อของ
 ถึงแม้เราจะรู้จักวิธีทดสอบอาหารว่ามีจุลินทรีย์ ฯลฯ หรือไม่ พวกเราส่วนมากไม่มี
 ความรู้ทางเทคนิคพอที่จะทราบว่า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าชนิดหนึ่งที่เราซื้อไปนั้นปลอดภัย
 หรือไม่ แต่การป้องกันตนเองคนเดียวก็ไร้ผล ไม่มีพ่อค้าหรือผู้ผลิต หรือผู้ให้บริการ
 คนไหนจะยอมฟังเสียงบ่นของคน ๆ เดียว ฉะนั้นเราจึงควรรวมพลังกันเพื่อเป็น
"พลังผู้นับถือโลก"

การรวมกลุ่มของประชาชนผู้นับถือโลก จะก่อให้เกิดพลังที่จะช่วยปกป้อง
 กลุ่มของสังคมให้พ้นจากการเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง และเป็นการประยุกต์
 บทบาทของประชาชนกับปัญหาสังคม กล่าวคือช่วยให้ประชาชนรู้จักแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
 กับสังคมด้วยตนเอง เมื่อเห็นว่าถูกพ่อค้าเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรมด้วยมาตรการ
 ต่าง ๆ อาทิ เช่น รวมกลุ่มกันต่อต้านไม่ซื้อสินค้าที่แพงเกินควร รู้จักเลือกสินค้าที่มี
 คุณภาพใกล้เคียงกันแต่ราคาถูกกว่ามาใช้แทนสินค้าที่มีราคาสูง หรือเป็นผู้ผลิตสินค้า
 บางประเภทด้วยตนเอง โดยการจัดทำสวนครัวและถนอมอาหาร กล่าวโดยสรุป
 การรวมกลุ่มของประชาชนให้เป็น "พลังผู้นับถือโลก" จะช่วยส่งเสริมความเป็นธรรม
 ให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะเป็นศูนย์กลางมิให้พ่อค้ากำหนดราคาสินค้าได้ตามใจชอบได้

ต่อไป เนื่องจากพ่อค้าจะต้องคำนึงถึงอำนาจการซื้อของประชาชนผู้บริโภคที่จะรวมกัน เป็นพลังต่อต้านไม่ซื้อสินค้าที่พ่อค้ากำหนดราคาตามใจชอบหรือที่มีคุณภาพต่ำ นั่นก็คือว่า ผู้บริโภคได้พิทักษ์ประโยชน์ของตนเอง และรวมไปถึงของส่วนรวมด้วย

เมื่อพูดถึงการ "พิทักษ์ประโยชน์" ไม่ว่าจะเป็นที่ใด ๆ ก็ตาม จะต้องกล่าวถึง ราฟ เนเดอร์ (Ralph Nader) ด้วยเสมอไป ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้นี้เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงที่สุด ในการทำหน้าที่พิทักษ์ประโยชน์ของมวลชนแห่งสหรัฐอเมริกา ความสามารถในการเขียนหนังสือ ประกอบกับคารมที่คมคาย มีอิทธิพลต่อการวินิจฉัยของรัฐบาลอย่างมาก ทั้งความสามารถในการวินิจฉัยของเขาเองรวมกับความร่วมมือของนักวิจัยอีกหลายคน ทำให้เขามีข้อมูลที่จำเป็นให้ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ด้วยความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น Nader ประสบความสำเร็จในการรวบรวมนักวิจัย นักกฎหมาย และนักศึกษาที่มีความเสียสละให้มาช่วยกันวิเคราะห์การทำงานตามหน้าที่ของรัฐบาล ยังมีข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขที่ไ้บ้าง รวมทั้งหาทางปรับปรุงให้ดีขึ้น

Nader เชื่อว่าปัญหาพื้นฐานของผู้บริโภคที่เกิดจากความเห็นแก่ได้ โดยไม่คำนึงถึงมนุษยธรรมของนักธุรกิจบางรายนั้น ถ้าเราจะคิดไปว่าสิ่งจูงใจทางกำไร (Profit motive) เพื่อให้คนทำงาน เป็นแนวความคิดที่ผิดและจะยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนี้เสีย เพื่อยุติการมุ่งเอาตัวเขาเปรียบกัน ก็จะชงักปัญหาที่มีอยู่ในเวลานี้ออกไป แต่ในความเป็นจริงการกระทำเช่นนั้น จะมีอากัปัญหาให้หนัก สิ้นลงได้ เนื่องจากความโลภ ความไม่รู้จักพอ ความอยากสบายโดยไม่ต้องเหน็ดเหนื่อย เป็นสันทานที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ เป็นธรรมชาติวิสัยที่ กฎหมายใด ๆ ก็มิอาจบังคับได้ ความยุ่งยากที่มีในสังคม ไม่ใช่เกิดขึ้นมาจากระบบเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หากแต่เกิดจากความมนุษย์เอง เพราะทุกวันนี้ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพียงเพื่อวัตถุประสงค์เบื้องต้น คือ เพื่อบริโภคเท่านั้นแต่ต้องการที่จะแสดงฐานะ ต้องการความหรูหรา ความเด่น และพิเศษกว่าคนอื่น การบริโภคสินค้าจึงเป็นการแสดงออกของสัญลักษณ์แห่งค่านิยมอย่างหนึ่ง

สถานที่เราทั้งหลายต้องการให้เกิดขึ้นก็คือ ความเป็นธรรมในระหว่าง
 ผู้ค้า กับ ผู้บริโภค ไม่มีการเอาเปรียบกันอีกต่อไป กล่าวคือ ผู้ผลิตหรือผู้ค้าจะ
 ต้องพยายามแข่งขันกันในด้านคุณภาพของสินค้า ผู้บริโภคต้องรู้จักจับจ่าย รู้จัก
 "รวมพลัง" กันต่อต้านความไม่เป็นธรรม ทัศนคติในลัทธิที่จะคุ้มครองตนเอง รู้จัก
 คำนึงตัวปกป้องประโยชน์ของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนแบ่ง เมฆภาระของรัฐบาลเป็นอย่างมาก
 เพราะถ้าประชาชนรวมกลุ่มกันต่อต้านไม่ซื้อสินค้าที่มีราคาแพงเกินสมควร พ่อค้าก็จะ
 ต้องลดราคาลงมา และรัฐบาลก็ไม่จำเป็นต้องประกาศควบคุมราคาหรือห้ามค้ากำไร
 เกินควร ในเรื่องนี้หลาย ๆ ประเทศได้ดำเนินการมานานแล้ว แต่สำหรับประเทศไทย
 ถึงแม้จะเพิ่งเริ่มต้น ก็ไม่นับว่าสายเกินไป เพราะการเริ่มช้าก็ดีกว่าไม่เริ่มเสียเลย
 และความสำเร็จของงานคุ้มครองผู้บริโภคย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและการตื่นตัวของ
 ประชาชนที่จะรวมตัวกัน

ประการที่สำคัญที่สุด ก็คือ ความเอาใจใส่ของรัฐบาลในด้านการ
 คุ้มครองผู้บริโภค ย่อมจะทำให้เกิดความอบอุ่น และบำรุงขวัญประชาชนผู้บริโภค
 โดยเฉพาะในภาวะที่เศรษฐกิจผันแปร เช่นในปัจจุบัน มาตรการอันเกี่ยวกับสวัสดิภาพ
 ของประชาชนนี้ จะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความเจริญของชาติบ้านเมืองทั้งในปัจจุบันและ
 ในอนาคต.